

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

СХВАЛЕНО
НА ЗАСІДАННІ КАФЕДРИ
ПРАВА ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
Протокол № 9 від «11» квітня 2024 року
Завідувач кафедри Т. М. Мілова

РОЗРОБЛЕНО
ГОЛОВОЮ ФАХОВОЇ КОМІСІЇ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 081 Право
В.М. Кондратенко

ЗАТВЕРДЖЕНО
НАКАЗ ЦДУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА
Від «12» квітня 2024 року № 7877-УН

Голова приймальної комісії,
РЕКТОР Є. Ю. Соболев

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

з Правознавства
(назва конкурсного предмету)

для осіб, які вступають на I курс
денної/заочної форми навчання
на основі НРК7

для здобуття ступеня вищої освіти доктор філософії (PhD)
зі спеціальності 081 Право

освітньо-наукова програма «Право»

Кропивницький–2024

Структура програми фахового вступного випробування

1. Пояснювальна записка.
2. Зміст програми.
3. Критерії оцінювання відповідей вступників.
4. Рекомендована література.

1. Пояснювальна записка

Фахове випробування – форма вступного випробування для вступу на основі здобутого ступеня вищої освіти (спеціаліста/магістра), яка передбачає перевірку здатності до опанування освітньої програми певного рівня вищої освіти на основі здобутих раніше компетентностей.

Програма вступного випробування охоплює систему юридичних дисциплін фахової підготовки майбутнього юриста ступеня вищої освіти магістра. Зміст програми дає можливість оцінити загальний рівень підготовки осіб до одержання освіти за спеціальністю 081 Право за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти.

Програма побудована з урахуванням змісту навчальних дисциплін: теорія держави і права, конституційне право, адміністративне право і процес, фінансове право.

Форма проведення фахового вступного випробування: письмове опитування за екзаменаційними білетами.

Структура екзаменаційного білета: 4 теоретичних питання за змістом програми, поданої нижче.

Тривалість вступного комплексного екзамену: до 2 астрономічних годин.

Система оцінювання: 200–бальна, мінімальна позитивна оцінка складає 100 балів.

2. Зміст програми

1. ПРОГРАМА З ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА.
2. ПРОГРАМА З КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА.
3. ПРОГРАМА З АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ.
4. ПРОГРАМА З ФІНАНСОВОГО ПРАВА.
5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ.

1. ПРОГРАМА З ТЕОРІЇ ДЕРЖАВИ ТА ПРАВА

Мета і завдання курсу

Програма з теорії держави та права має на меті сприяти успішному засвоєнню вступниками фактичного матеріалу з теорії держави і права, допомогти набуті їм основ фундаментальних знань, що стануть підґрунтям як у вивченні галузевих і прикладних навчальних юридичних дисциплін так і у правильному розумінні приписів чинного законодавства та державно-правової практики.

Основними завданнями курсу є: ознайомлення з предметом, функціями та методологією теорії держави і права; вивчення системи загальнотеоретичних понять теорії держави і права, що складають підґрунтя для галузевих юридичних наук; формування навиків дослідження закономірностей розвитку і функціонування держави і права; ознайомлення з методикою застосування вивченого понятійного апарату в професійній діяльності в різних сферах суспільного життя; формування в аспірантів належного рівня правосвідомості і правової культури.

У результаті вивчення курсу вступники повинні:

Знати:

- предмет загальної теорії держави і права;
- основні і допоміжні методи дослідження держави і права;
- різноманітність концепцій про походження держави і права;
- поняття права, його функції, форму та соціальну цінність;
- закономірності побудови правової держави;
- поняття й ознаки держави, її форми правління та державний устрій;
- структуру права і законодавства;
- правотворчість, правозастосування і тлумачення норм права;
- поняття правомірної поведінки, правопорушення та юридичну відповідальність;
- поняття законності і правопорядку.

Вміти:

- володіти загальнотеоретичними поняттями і категоріями;
- використовувати теоретичні знання в юридичній практиці;
- знаходити необхідну юридичну та іншу суспільну літературу для поповнення своїх теоретичних знань;
- давати аналіз і тлумачення нормам права, нормативно-правовим актам;
- використовувати правові процедури захисту прав і свобод людини;
- обґрунтовувати законність і доцільність правових рішень, що приймаються.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Тема 1. Вступ до теорії держави і права

Поняття та система науки. Природничі та суспільні науки. Правознавство – сукупність наук про право. Місце теорії держави і права в системі юридичних наук. Предмет теорії держави і права. Методологічне значення теорії держави і права. Філософські, загальні, спеціальні та приватні методи теорії держави і права. Принципи теорії держави і права. Функції теорії держави і права. Значення вивчення теорії держави і права для підготовки професійних юристів.

Тема 2. Держава. Державна влада і держава

Причини та умови виникнення держави. Зміна первісних економічних систем: три великі розподіли праці. Економічні, політичні, соціальні та географічні передумови виникнення держави. Східний та західний шляхи виникнення держави.

Особливості виникнення права.

Основні теорії походження держави та права: теологічна, патріархальна, суспільного договору і природнього права, насильства, матеріалістична, органічна, технократична, космічна.

Значення поняття держави в юриспруденції (історичний генезис розуміння поняття держави). Розмаїття поглядів на визначення держави. Держава в юридичному, соціологічному, біологічному та нормативному аспектах.

Визначення сутності держави – класовий та загально-соціальні підходи. Основні ознаки держави. Публічна влада як ознака держави, її відмінність від влади додержавного суспільства. Апарат управління та апарат примусу – складові публічної влади.

Поняття території держави. Фактична та юрисдикційна територія держави. Територія у широкому та вузькому розумінні.

Поняття та структура суверенітету держави. Внутрішній та зовнішній суверенітет. Суверенітет народу та суверенітет нації. Ознаки державного суверенітету України. Випадки обмеження державного суверенітету. Право як ознака держави. Система податків, прямих та непрямих податки. Державні атрибути. Герб, гімн, пам'ятні дати.

Влада – явище соціальне. Сутність влади. Соціальна (публічна) влада. Державна влада різновид соціальної. Співвідношення політичної та державної влади, державної влади і держави. Поняття і методи здійснення державної влади. Єдність і поділ влади.

Тема 3. Функції держави

Поняття та головні ознаки функцій держави.

Взаємозалежність актуальних проблем, що постають перед державою, завдань та функцій держави.

Класифікація функцій держави. Види функцій держави.

Основні внутрішні функції держави. Напрями реалізації економічної функції у державах із ринковою економікою. Напрями реалізації соціальної функції держави. Напрями реалізації політичної функції. Напрями реалізації культурно-ідеологічної функції. Напрями реалізації екологічної функції. Напрями реалізації правоохоронної функції. Основні напрями реалізації функції оподаткування.

Основні зовнішні функції держави (оборонна, дипломатична, економічного співробітництва, підтримка світового порядку, культурного співробітництва, вирішення глобальних проблем сучасності).

Правові та організаційні форми здійснення функцій держави.

Тема 4. Механізм та апарат держави

Механізм держави. Його основні складові. Ознаки, що відрізняють підприємства та установи від органів держави.

Поняття державного апарату. Апарат держави у вузькому та широкому розумінні. Ознаки державного апарату. Основні

форми діяльності державного апарату.

Принципи діяльності державного апарату.

Поняття державного органу. Спеціальні ознаки, що відрізняють державні органи від інших організацій. Види державних органів за способом їх утворення, характером державної діяльності, часом діяльності, її територією, складом та характером компетенції.

Структура державного апарату. Розподіл влади на законодавчу, виконавчу та судову.

Тема 5. Форма держави

Поняття форми держави. Історичний генезис, розуміння форм держави. Форми держави у поглядах мислителів минулого (Аристотель, Платон, Т. Мор, Т. Кампанелла, Н. Макіавелі).

Поняття форми правління. Форми правління в сучасних державах: монархії та республіки. Види монархій та республік.

Поняття форми державного устрою. Форми державного устрою в сучасних державах: проста (унітарна) та складна. Федерації та їх види. Поняття конфедерації. Поняття адміністративно-територіального розподілу та його принципи.

Поняття державно-правового режиму, його різновиди. Характеристика демократичного режиму. Види недемократичних режимів.

Тема 6. Поняття і сутність права

Праворозуміння, суб'єкти, об'єкти та типи праворозуміння. Матеріалістичне та ідеалістичне праворозуміння. Природно-правова та позитивістська концепції. Історична школа права. Нормативізм, психологізм, соціологізм. Ліберально-юридичний тип праворозуміння. Розмаїття підходів до визначення терміну "право". Позитивне (юридичне право). Ознаки юридичного права: державно-вольовий характер; нормативність; владно-регулятивний характер; загальнообов'язковість; зв'язок з державним примусом; формальна визначеність; системність. Сутність права. Формальна та змістовна сторони сутності права. Принципи права. Загальносоціальні та спеціально-юридичні принципи права. Загальні принципи, галузеві принципи, міжгалузеві принципи права, принципи окремих правових інститутів. Функції права. Загальносоціальні та спеціально-юридичні функції права. Регулятивна та охоронна функції права. Соціальна цінність права. Інструментальна цінність права. Власна цінність права. Структура права. Поділ права на об'єктивне і суб'єктивне, приватне і публічне, матеріальне і процесуальне.

Тема 7. Норми права

Поняття норми права. Норма права як елемент права. Норма права як загальнообов'язковий стандарт поведінки. Ознаки правових норм. Види правових норм. Норми права за функціональним призначенням. Відправні норми. Норми-принципи, норми-дефініції, визначально-установчі норми, норми-основи. Норми – правила поведінки. Регулятивні та охоронні норми. Норми права за предметом правового регулювання. Матеріальні та процесуальні норми. Норми права за методом правового регулювання. Імперативні, диспозитивні, заохочувальні, рекомендаційні норми. Норми публічного та приватного права. Уповноважуючі, зобов'язуючі, забороняючі норми. Норми права за юридичною силою. Абсолютно визначені та відносно визначені норми. Норми права за дією у часі, просторі, за колом осіб.

Структура правової норми. Гіпотеза, види гіпотез. Диспозиція, види диспозицій. Санкція, види санкцій.

Зовнішній вираз правових норм. Співвідношення норми права і статті нормативно-правового акта. Простий, відсильний та бланкетний способи викладення норм права.

Тема 8. Система права та система законодавства. Систематизація законодавства

Поняття системи права, її структурні елементи. Засади, принципи побудови та функціонування системи права. Предмет та метод правового регулювання як підстава розподілу права на галузі та інститути. Норма права, інститут права, галузь права.

Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення із системою права. Система законодавства України. Загальна характеристика галузей права.

Поняття і зміст систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Облік нормативно-правових актів. Принципи організації обліку законодавства, види обліку. Інкorporація законодавства, принципи інкorporації, види інкorporації. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства. Ознаки кодифікації, вид кодифікації, види кодифікаційних актів, кодекс, основи законодавства, статут.

Тема 9. Форми (джерела) права

Поняття форм (джерел) права. Співвідношення категорій "форма" та "джерело" в юриспруденції. Основні види джерел права у сучасних державах. Нормативно-правовий акт, правовий звичай, правова доктрина, загальні принципи права, релігійні тексти. Нормативно-правовий акт – основна форма права України. Види нормативно-правових актів. Юридична сила нормативно-правових актів. Закон, види законів. Конституція, конституційний закон, кодекс, звичайний закон, поточний закон, спеціальний закон, оперативний закон, постійний, тимчасовий, надзвичайний закон, органічний закон. Підзаконний акт, його види. Межі дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правового акта у часі, просторі та за колом осіб, зворотна дія закону, переживання закону.

Тема 10. Правотворчість

Природа та призначення правотворчості.

Загальні та спеціальні принципи правотворчості, функції правотворчості, види та стадії правотворення.

Тема 11. Систематизація законодавства

Поняття системи права, її структурні елементи. Засади, принципи побудови та функціонування системи права. Предмет та метод правового регулювання як підстава розподілу права на галузі та інститути. Норма права, інститут права, галузь права.

Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення із системою права. Система законодавства України. Загальна характеристика галузей права.

Поняття і зміст систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Облік нормативно-правових актів. Принципи організації обліку законодавства, види обліку. Інкorporація законодавства, принципи інкorporації, види інкorporації. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства. Ознаки кодифікації, вид кодифікації, види кодифікаційних актів, кодекс, основи законодавства, статут.

Тема 12. Правовідносини

Поняття та ознаки правових відносин, їх соціальні та юридичні властивості. Зміст і склад правовідносин. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок, їх структура. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність. Об'єкти правовідносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації.

Юридичні факти: поняття та класифікація. Правові презумпції.

Тема 12. Реалізація норм права. Правозастосування

Правове регулювання і реалізація норм права. Поняття реалізації норм права. Характерні риси процесу реалізації норм права. Об'єктивна та суб'єктивна сторона реалізації права. Форми реалізації норм права. Реалізація загальних правових приписів та реалізація норм – правил поведінки. Колективна та індивідуальна форми реалізації норм права. Прості та складні форми реалізації норм права. Додержання виконання, використання норм права як форми їх реалізації.

Застосування норм права як особлива форма їх реалізації. Функції, види та ознаки правозастосування. Принципи та вимоги до правильного застосування норм права. Основні випадки, що потребують реалізації норм права у формі застосування. Стадії застосування норм права. Правозастосовний акт: поняття та види. Вимоги до правозастосовного акта. Співвідношення нормативного та правозастосовного акта.

Прогаляни у законодавстві. Причини прогаляни у законодавстві. Усунення прогаляни. Шляхи подолання прогаляни: аналогія закону та аналогія права, їх особливості та можливості використання при реалізації норм різних галузей права.

Тема 13. Тлумачення норм права

Поняття, необхідність та загальна характеристика тлумачення норм права. Процеси (стадії тлумачення). З'ясування та роз'яснення змісту правових норм.

Способи тлумачення норм права. Граматичний, логічний, спеціально-юридичний, історико-політичний, систематичний, цільовий способи тлумачення норм права. Види тлумачення за обсягом. Буквальне, розширювальне, обмежувальне тлумачення. Принципи тлумачення. Види тлумачення. Види тлумачення норм права за суб'єктами. Офіційне та неофіційне тлумачення. Тлумачення нормативне та казуальне, автентичне та делеговане. Тлумачення побутове, професійне та доктринальне. Акти тлумачення.

Тема 14. Правове регулювання та його механізм

Поняття правового впливу. Правове регулювання як різновид правового впливу на суспільні відносини, співвідношення правового впливу та правового регулювання. Ознаки правового регулювання. Предмет правового регулювання. Сфера правового регулювання та її межі. Нормативний та індивідуальний види правового регулювання. Способи та типи правового регулювання. Загальний дозвіл та загальна заборона.

Основні стадії процесу правового регулювання: етап правової регламентації суспільних відносин, етап виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап застосування права.

Механізм правового регулювання, його ознаки та елементи. Норми права, правовідношення, акти реалізації прав та обов'язків, акти застосування права в механізмі правового регулювання. Просте та складне правове регулювання.

Тема 15. Права і правомірна поведінка. Правопорушення

Поняття правової поведінки, її ознаки, види. Характерні ознаки правомірної поведінки. Правовий вчинок, склад правового вчинку. Види правомірної поведінки. Активна, звичайна, конформна та маргінальна правомірна поведінка. Зловживання правом. Правопорушення: поняття, ознаки. Склад правопорушення. Об'єкт, об'єктивна сторона, суб'єкт, суб'єктивна сторона правопорушення. Види правопорушень. Злочини та проступки (делікти).

Тема 16. Юридична відповідальність

Поняття та ознаки юридичної відповідальності. Ретроспективна (негативна) та перспективна (позитивна) юридична відповідальність. Цілі та функції юридичної відповідальності. Принципи юридичної відповідальності. Види юридичної відповідальності. Кримінальна відповідальність, конституційна відповідальність, цивільно-правова відповідальність, адміністративна відповідальність, дисциплінарна відповідальність. Підстави притягнення та звільнення від юридичної відповідальності. Стадії юридичної відповідальності

Тема 17. Правова свідомість і правова культура

Поняття та структура правосвідомості. Класифікація форм правосвідомості за суб'єктами і глибиною відбиття правової дійсності.

Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Правова культура суспільства. Правова культура особи. Професійна правова культура. Структура правової культури суспільства.

Поняття, ознаки і функції правового виховання. Система і механізм правового виховання. Правова вихованість. Правове загальне навчання. Система правового виховання. Правовий нігілізм: джерела та шляхи його подолання.

Тема 18. Законність і правопорядок

Поняття законності. Ознаки законності. Основні принципи законності: верховенство закону, загальність законності, єдність розуміння та застосування законів, неприпустимість протиставлення законності й доцільності, невідворотність відповідальності за правопорушення. Вимоги законності у сфері правотворчості і реалізації права. Загальносоціальні та спеціально-соціальні гарантії законності.

Поняття правопорядку, основні ознаки, зміст та структура правопорядку. Функції та принципи правопорядку. Демократія, законність та правопорядок. Державна дисципліна.

Тема 19. Основні правові системи сучасності

Поняття правової системи та сім'ї правових систем. Особливості формування континентальної (романо-германської; римської) сім'ї правових систем і правових систем, що до них прилягають (латиноамериканська, японська, скандинавська). Поняття і структура права у країнах романо-германської правової сім'ї (системи). Форми (джерела) права у країнах романо-германської правової сім'ї. Поняття загального права, основні періоди його формування. Співвідношення загального права і права справедливості. Судовий прецедент: його ознаки і співвідношення з іншими формами права. Загальне і відмінне в англійській і американській правових системах. Загальна характеристика права окремих держав, що відносяться до романо-германської правової

сім'ї.

Англосаксонська (англо-американська; прецедентна) правова система (сім'я). Структура і особливості джерел англосаксонської правової системи. Розвиток і функціонування права США як приклад держави з прецедентною правовою системою. Поняття загального права, основні періоди його формування. Співвідношення загального права і права справедливості. Судовий прецедент, його ознаки і співвідношення з іншими формами права. Загальне і відмінне в англійській і американських правових системах. Загальна характеристика інших країн англосаксонської правової сім'ї.

Правові сім'ї релігійно-моральної орієнтації. Ісламське право. Мусульманська правова система. Особливості виникнення та загальна характеристика мусульманського права. Джерела мусульманського права: Коран, сунни, кіяс. Основні галузі та інститути мусульманського права. Судове право і закон. Тенденції розвитку мусульманського права у сучасних правових системах.

Сім'я традиційного (звичаєвого) права. Роль і види звичаю та звичаєвого права в становленні їх правових систем. Місце традиційних елементів в сучасних правових системах Китаю та Японії. Звичаєво-правові системи Африки. Вплив правових систем метрополій на розвиток правових систем африканських країн.

Загальна характеристика змішаної правової системи. Індуське право та особливості виникнення і розвитку. Індуське право і право Індії: спільне і відмінне у їх формуванні і перспективах розвитку. Вплив системи загального права.

Заїдеологізовані правові сім'ї. Поняття соціалістичної правової системи. Відмінність соціалістичної правової системи (сім'ї) від континентальної та мусульманської. Джерела соціалістичного права. Загальна структура і особливості заїдеологізованої правової системи.

Рекомендована література:

1. Гришко О. М. Теорія держави і права : практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Ф. П. Шульженка ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2013. 308 с.
2. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. ; за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України О. В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2010. 583 с.
3. Козюбра М. Верховенство права і українські реалії та перспективи. Право України. 2010. №3. С.6-18.
4. Кузьмін С. А. Теорія держави та права в питаннях і відповідях : посібник / С. А. Кузьмін, Д. М. Карпенко. К. : Вид. Паливода А. В., 2010. 128 с.
5. Лук'янов Д. В. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов, С. П. Погребняк, Г. О. Христова ; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2012. 190 с.
6. Марчук В. М. Теорія держави і права : навч. посіб. / В. М. Марчук, О. В. Корольков ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 415 с.
7. Письменицький А.А. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. А. Письменицький, Д. В. Слинко, А. С. Спаський ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 242 с.
8. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності : монографія за заг. ред. проф., Засл. юриста України Ю. Л. Бошицького ; Київ. ун-т права Нац. акад. наук України. К. : Кондор, 2012. 614 с.
9. Риндюк В. І. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика. К. : Юридична думка, 2012. 271 с.
10. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. К. : Ун-т "Україна", 2013. 197 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. К. : Правова єдність, 2011. 520 с.
12. Теорія держави і права : навч. посіб. / [С. К. Бостан та ін.т.к. : Академія, 2013. 346 с.
13. Теорія держави і права: навч. посіб. за заг. ред. І. М. Погрібного ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2010. 277 с.
14. Теорія держави і права : навч. посіб. / Херсон. юрид. ін-т Харк. нац. ун-ту внутр. справ ; авт.-упоряд.: Пихтін М. П. та ін. ; за заг. ред. В. В. Галуцька. Херсон : Херсон. міськ. друк., 2011. 262 с.
15. Теорія держави і права : посіб. для підготов. до держ. іспитів / Д. В. Лук'янов та ін. ; за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2013. 202 с.
16. Шестопалова Л. Теорія права та держави : посібник / Л. Шестопалова. К. : Паливода А. В. вид., 2012. 255 с.

2. ПРОГРАМА З КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВА

Мета і завдання курсу

Програма з конституційного права спрямована на здобуття ґрунтовних знань чинного конституційного законодавства України, використання їх при аналізі політико-правових та соціально-економічних явищ, а також у професійній діяльності; підвищення правової культури.

Основними завданнями курсу є: ознайомити вступників зі змістом основних засад конституційного права України, розкриття тенденцій розвитку сучасного конституційного права з акцентуванням уваги на його основних джерелах; виробити навички застосування конституційних норм на практиці при розв'язанні практичних завдань.

У результаті вивчення курсу вступники повинні:

Знати:

- поняття, предмет, метод правового регулювання та систему конституційного права України;
- ознаки Конституції як Основного закону, юридичні властивості конституції, її функції та способи реалізації;
- загальні засади конституційного ладу України;
- загальні засади конституційно-правового статусу людини й громадянина, біженців та іноземців в Україні;
- форми народного волевиявлення: вибори й референдум;
- конституційно-правові основи організації та здійснення державної влади в Україні;
- конституційно-правові засади адміністративно-територіального устрою та конституційні основи місцевого самоврядування в Україні.

Вміти:

- вільно орієнтуватися в системі чинного конституційного законодавства України;
- розуміти причинно-наслідкові зв'язки між різноманітними правовими явищами;
- порівнювати, пояснювати, аналізувати, систематизувати та критично осмислювати окремі правові явища, юридичні факти;
- використовувати теоретичні знання на практиці при розв'язанні практичних завдань тощо.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Тема 1. Конституційне право як галузь права, наука і навчальна дисципліна

Поняття та предмет Конституційного права України. Групи суспільних відносин, які складають предмет Конституційного права. Місце та роль конституційного права в системі національного права України. Співвідношення конституційного права з іншими галузями права України.

Особливості методу конституційно-правового регулювання. Імперативний, установчий, універсальний та централізований характер методу конституційного регулювання.

Поняття і предмет науки конституційного права України. Система науки конституційного права. Функції та методологія науки конституційного права. Актуальні питання науки конституційного права України на сучасному етапі.

Конституційне право України як навчальна дисципліна. Система конституційного права України як навчальної дисципліни.

Тема 2: Система конституційного права України

Поняття та складові елементи системи конституційного права України. Принципи конституційного права: загальні й спеціальні.

Інститути конституційного права: поняття, особливості, види (надінститути й підінститути, галузеві та міжгалузеві).

Конституційно-правові норми: поняття, ознаки, структура, особливості, класифікація.

Тема 3: Джерела конституційного права України

Поняття й зміст джерел конституційного права. Пам'ятки права України.

Ознаки джерел конституційного права: загальні та спеціальні. Класифікація джерел конституційного права за характером волевиявлення, змістом, формою, територією дії, часом дії, чинністю тощо.

Конституція України – основне джерело конституційного права. Акти всеукраїнського референдуму. Закони: конституційні і звичайні. Акти Конституційного Суду України. Акти Президента України. Постанови Кабінету Міністрів. Декларації, акти і конституційні договори. Акти Центральної виборчої комісії. Акти реагування Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та інші.

Юридична природа джерел конституційного права.

Тема 4: Конституція як Основний Закон держави

Поняття й основні властивості Конституції України. Конституціоналізм як загальна теорія Конституції. Основні етапи становлення Конституції України. Конституційний процес.

Класифікація конституцій. Форма і структура Конституції України. Функції конституції. Реалізація та правова охорона Конституції України. Підготовка, прийняття й зміна Конституції України.

Тема 5: Конституційно-правові відносини та конституційно-правова відповідальність

Конституційно-правові відносини: поняття, ознаки, особливості, суб'єкти та об'єкти. Юридичні факти в конституційному праві.

Конституційно-правова відповідальність: поняття, ознаки, підстави, особливості, суб'єкти, об'єкти, види та санкції. Ретроспективна (негативна) та перспективна (позитивна) конституційно-правова відповідальність.

Тема 6: Основи конституційного ладу України

Загальні засади – форма вираження основ конституційного ладу України. Поняття, сутність і ознаки конституційного ладу України. Основні принципи конституційного ладу України.

Гарантії конституційного ладу України.

Поняття державного ладу України. Ознаки Української держави. Механізм та основні функції Української держави.

Поняття і сутність суспільного ладу. Основні принципи та система суспільного ладу України.

Поняття громадянського суспільства. Конституційно-правові передумови становлення в Україні громадянського суспільства.

Конституційні засади громадянського суспільства. Правовий статус громадських об'єднань, принципи їхньої організації та функціонування. Компетенція громадських об'єднань. Правові основи контролю держави за організацією й діяльністю громадських формувань.

Конституційно-правовий статус політичних партій, умови їх створення і припинення діяльності.

Тема 7: Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні.

Правовий статус людини і громадянина як інститут конституційного права. Поняття, структура, види та принципи конституційно-правового статусу людини і громадянина.

Поняття громадянства і належність до громадянства України. Політико-правові принципи громадянства України. Підстави набуття та припинення громадянства України. Умови набуття громадянства України.

Органи, які вирішують питання, пов'язані з громадянством України та їхні компетенції. Документи, що підтверджують громадянство України.

Правовий статус іноземців в Україні. Поняття «іноземець». Види політичних режимів іноземців. Права й обов'язки іноземців. Порядок в'їзду іноземців на територію України і виїзду за її межі. Відповідальність іноземців.

Поняття та правовий статус осіб без громадянства в Україні.

Поняття й правовий статус біженців, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, закордонних українців та іммігрантів в Україні.

Тема 8: Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні

Тенденції конституційно-правового регулювання основних прав, свобод і обов'язків людини й громадянина. Покоління прав людини. Індивідуальні й колективні права.

Поняття і види основних прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні

Система прав, свобод та обов'язків людини і громадянина в Україні. Громадянські (фізичні, особисті), політичні, економічні, соціальні (соціально-економічні), культурні (духовні) права і свободи людини й громадянина України.

Конституційні обов'язки людини й громадянина України.

Система гарантій прав, свобод та обов'язків.

Співвідношення міжнародно-правового та внутрішньодержавного регулювання прав і свобод людини та забезпечення міжнародних стандартів прав і свобод людини в Україні.

Обмеження прав людини та гарантії прав громадян України в умовах надзвичайного стану. Права, які не можуть бути обмеженими за будь-яких умов.

Тема 9: Форми безпосередньої демократії

Поняття, зміст та форми народного волевиявлення. Поняття прямого (безпосереднього) народовладдя. Основні форми безпосередньої демократії: види та загальна характеристика.

Поняття виборів. Становлення інституту виборів. Виборчі цензи. Активне та пасивне виборче право.

Виборчий кодекс України. Основні принципи виборчого права в Україні. Види виборчих систем. Виборча система України. Виборчий процес та його стадії.

Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів в Україні.

Правова регламентація порядку організації та проведення виборів Президента України.

Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні.

Поняття і види референдумів. Всеукраїнський та місцеві референдуми. Правова регламентація порядку організації та проведення референдумів в Україні.

Інші форми безпосередньої демократії: народні обговорення, громадські слухання, народні ініціативи, збори, мітинги, походи, демонстрації тощо.

Тема 10: Теоретичні основи організації та здійснення державної влади

Державна влада як інститут конституційного права. Теорія і практика співвідношення в Конституції України принципів народного суверенітету і розподілу державної влади.

Конституційні загальні засади закріплення, організації та здійснення державної влади в Україні. Поняття, система і види органів державної влади. Концепція розподілу державної влади.

Тема 11: Конституційно-правовий статус законодавчої влади в Україні

Загальна теорія і стан парламентаризму. Парламент – Верховна Рада України – єдиний орган законодавчої влади в Україні. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. Функції і повноваження Верховної Ради України. Установча, законодавча, контрольна функції.

Основні форми діяльності Верховної Ради України. Сесія Верховної Ради України – основна організаційно-правова форма її діяльності.

Законодавчий процес. Законодавча ініціатива. Суб'єкти права законодавчої ініціативи. Попередній розгляд законопроектів у Верховній Раді України. Порядок прийняття законів та інших актів Верховної Ради України. Вето Президента України. Опублікування і вступ в силу актів Верховної Ради України. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України».

Поняття конституційно-правового статусу народного депутата України.

Форми діяльності, права та обов'язки народного депутата України. Депутатський запит, депутатське звернення. Основні гарантії депутатської діяльності. Відповідальність депутатів.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини в механізмі забезпечення прав особи. Правовий статус, функції та повноваження Уповноваженого з прав людини. Гарантії діяльності Уповноваженого з прав людини.

Тема 12: Конституційно-правовий статус Президента України.

Загальна характеристика інституту президента як Глави держави. Обумовленість статусу глави держави формою правління. Особливості статусу Президента України. Становлення інституту Президента в Україні.

Порядок обрання Президента України. Призначення і проведення виборів Президента України. Чергові, позачергові та повторні вибори Президента України. Реєстрація кандидатів у Президенти України. Встановлення результатів виборів. Вступ на посаду Президента України.

Підстави дострокового припинення повноважень Президента України. Усунення його з поста в порядку імпичменту.

Функції та повноваження Президента України щодо представництва держави всередині країни і в міжнародних відносинах; призначення й оголошення виборів і референдумів; формування й функціонування органів державної влади; законодавчої влади; вирішення кадрових питань тощо.

Акти (укази і розпорядження) Президента України. Нормативні Укази Президента України та їхня юридична сила. Порядок вступу в силу указів і розпоряджень Президента України.

Офіс Президента України: організаційна структура, функції, повноваження.

Тема 13: Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні

Поняття виконавчої влади і система її органів.

Кабінет Міністрів України – вищий орган у системі органів виконавчої влади, його склад, функції та повноваження. Закон України «Про Кабінет Міністрів України». Процес призначення та повноваження Прем'єр-міністра України. Порядок формування і склад Кабінету Міністрів України.

Міністерства та інші центральні органи виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади із спеціальним статусом.

Місцеві органи державної виконавчої влади України. Місцева державна адміністрація: склад, порядок формування, повноваження, акти. Голови місцевих державних адміністрацій: правовий статус, порядок призначення та припинення повноважень. Закон України «Про місцеві державні адміністрації».

Тема 14: Судова влада та прокуратура в Україні.

Конституційно-правовий статус і соціальне призначення органів судової влади. Судова система України. Принципи її побудови та функціонування.

Конституційно-правові засади утворення й функціонування судів загальної юрисдикції. Окружні суди (суди I інстанції). Апеляційні суди. Вищі спеціалізовані суди.

Верховний Суд України: порядок формування, структура, компетенції та організація діяльності. Голова Верховного Суду України. Пленум Верховного Суду України. Закон України «Про судоустрій та статус суддів».

Функції та повноваження судів загальної юрисдикції.

Правовий статус суддів.

Правовий статус Вищої ради правосуддя та її повноваження.

Адвокатура в Україні.

Поняття правового статусу прокуратури України. Закон України «Про прокуратуру». Система і структура органів прокуратури. Принципи організації та порядок діяльності органів прокуратури. Генеральна прокуратура України.

Функції і повноваження прокуратури. Акти органів прокуратури.

Тема 15: Конституційний Суд України.

Конституційний Суд України – орган конституційної юрисдикції в Україні. Закон України «Про Конституційний Суд України».

Порядок формування і склад Конституційного Суду України. Вимоги до кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Статус судді Конституційного Суду України. Гарантії його незалежності й недоторканності.

Функції та повноваження Конституційного Суду України.

Порядок діяльності Конституційного Суду і процедури розгляду ним справ. Форми звернення до Конституційного Суду України. Поняття та суб'єкти конституційного подання. Конституційне звернення. Порядок звернення до Конституційного Суду України.

Конституційна скарга: поняття, суб'єкти, вимоги, терміни.

Порядок розгляду справ Конституційним Судом. Акти Конституційного Суду та їх юридичне значення.

Тема 16: Територіальний устрій України

Поняття, принципи та форми територіального устрою. Поняття та форма територіального устрою України. Ознаки України як унітарної держави.

Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою України. Особливості статусу міст Києва та Севастополя.

Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим (далі АРК) у складі України. Законодавство, яке регулює правовий статус АРК. Конституція АРК. Розподіл владних повноважень між Україною та АРК.

Порядок формування, функції та повноваження Верховної Ради АРК. Порядок формування, статус та компетенції Ради Міністрів АРК.

Забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України.

Тема 17: Конституційно-правовий статус місцевого самоврядування в Україні

Поняття місцевого самоврядування. Міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Європейська Хартія місцевого самоврядування. Конституція України про місцеве самоврядування. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Територіальна основа, принципи і система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада як єдине джерело і безпосередній носій місцевого самоврядування.

Представницькі органи місцевого самоврядування й порядок їх формування. Компетенція місцевих рад і організація їхньої роботи. Акти місцевих рад. Голова місцевої ради: порядок обрання, повноваження, акти. Виконкоми місцевих рад, їхній склад, повноваження і порядок формування.

Організаційно-правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування. Правові основи взаємовідносин органів місцевого самоврядування з державними органами. Підлеглість органів місцевого самоврядування з питань здійснення делегованих повноважень.

Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів, службових та посадових осіб місцевого самоврядування. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень органів місцевого самоврядування.

Рекомендована література:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р.
3. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р.
4. Акт проголошення незалежності України від 24.08.1991 р.
5. Конституція України від 28.06.1996 р.
6. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 р.
7. Закон України «Про Комітети Верховної Ради України» від 04.04.1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
8. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10.02.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
9. Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>
10. Закон України «Про звернення громадян» від 02.10.1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
12. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11.07.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>
14. Закон України «Про столицю України – місто Київ» від 15.01.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/401-14#Text>
15. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
16. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
17. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 08.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17#Text>
18. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» від 25.03.1992 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
19. Закон України «Про Державний реєстр виборців» від 22.02.2007 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16#Text>
20. Закон України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» від 20.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
21. Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» від 15.04. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
22. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 07.10.2010 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18#Text>
23. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19#Text>
24. Закон України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
25. Закон України «Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент)» від 10.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
26. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.0.2015 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
27. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>
28. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30.06.2004 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-15#Text>
29. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22.09.2011. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17#Text>
30. Закон України «Про прокуратуру» від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text>
31. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12#Text>
32. Коментар до Конституції України : науково-практичний коментар / В.Б. Аверьянов, О.В. Батанов, Ю.В. Баульн та ін.; Ред. Кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право». К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 808 с.
33. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 1997–2001 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. К. : Юрінком Інтер, 2001. 512 с.
34. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 2001–2002 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. К.: Юрінком Інтер, 2002. 384 с.
35. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. К.: Ін Юре, 2010. 629 с.
36. Конституційне право України : підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора Ю.М. Тодики, доктора юридичних і політичних наук, професора В.С. Журавського.

К. : Видавничій Дім „Ін Юре”, 2002. 544 с.

37. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс : підруч.: У 2т. Т.1 / За ред. В.Ф. Погорілка. К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. 544 с.
38. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник / За заг. Ред. В.Ф. Погорілка. К. : Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
39. Кравченко В.В. Конституційне право України : навчальний посібник. К. : Атіка, 2002. 479 с.
40. Фрицький О.Ф. Конституційне право України : підручник. К.: Юрінком Інтер, 2002. 536 с.
41. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Вид. 2-е, допов. і переробл. К. : Ін Юре, 2009. 547 с.
42. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. К. : 2012. 727 с.
43. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. К. : 2012. 727 с.
44. Права людини: інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України / А.С. Головін. К. : Логос, 2012. 369 с.
45. Актуальні проблеми конституційного права України : підручник /за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.

3. ПРОГРАМА З АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА І ПРОЦЕСУ

Мета і завдання курсу

Програма з адміністративного права і процесу на меті формуванню фахівців з права згідно з новими вимогами щодо підготовки спеціалістів, які здатні вирішувати казуси, знаходити методи ефективного застосування норм права та здійснювати заходи, щодо удосконалення процедури управління у органах державної влади та місцевого самоврядування, втілювати у життя адміністративну реформу.

Основними завданнями курсу є: вивчити загальні положення, що регулюють діяльність органів виконавчої влади в Україні; сформулювати систему знань з правових питань діяльності органів виконавчої влади в Україні, заснованих на науково-теоретичних положеннях і чинному законодавстві; розвинути вміння всебічно оцінювати соціально-політичні процеси у сфері виконавчої влади в Україні і давати їм відповідну правову характеристику; уміти використовувати зміст діючих законів і підзаконних актів в практичній діяльності.

У результаті вивчення курсу вступники повинні:

Знати:

- теорію управління в соціальних системах;
- зміст державного управління та механізм регулювання суспільних відносин;
- адміністративно-процесуальні відносини у публічній сфері;
- правові та організаційні засади фінансових відносин;
- основи теорії інформації, інформаційні системи та особливості їх правового регулювання;
- теоретичні та методичні дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців з теорії права, філософії права та інших юридичних і політичних наук.

Уміти:

- орієнтуватися у правових системах світу та правовій системі України;
- науково обґрунтовано тлумачити норми права;
- здійснювати порівняльний аналіз норм права як вітчизняних, так і зарубіжних;
- аналізувати тенденції юридичної практики та оцінювати її з точки зору відповідності закону;
- володіти методологією дослідження;
- робити аналіз судової та адміністративної практики.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Тема 1. Адміністративне право як галузь права і як наука, його суспільне призначення

Публічне і приватне право. Місце адміністративного права в галузевій класифікації правової системи. Соціальне призначення адміністративного права. Особливості й мета впливу адміністративно-правових норм на суспільні відносини. Предмет адміністративного права. Публічний та приватний аспекти адміністративного права. Метод адміністративно-правового регулювання суспільних відносин (зміст, значення, практичне застосування). Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права. Система адміністративного права. Співвідношення адміністративного права та державного управління. Роль і значення адміністративного права в державному будівництві. Адміністративне право як юридична наука і навчальна дисципліна. Перспективи розвитку за Концепцією реформи адміністративного права.

Тема 2. Механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин

Поняття адміністративно-правової норми. Державні гарантії дії адміністративно-правових норм. Відмінності адміністративно-правових норм від норм інших галузей права. Структура адміністративно-правової норми. Гіпотеза та її види. Диспозиція та її особливості. Санкція. Класифікація адміністративно-правових норм за спрямованістю змісту, за суб'єктами, за формою припису, за галузевою належністю, за межею дії, за юридичною силою.

Реалізація норм адміністративного права. Види реалізації (виконання, використання, додержання, застосування). Вимоги до застосування норм адміністративного права (законність, обґрунтованість, доцільність).

Джерела адміністративного права – зовнішні форми вираження адміністративно-правових норм. Конституція України – основне джерело адміністративного права.

Тема 3. Суб'єкти адміністративного права, їх правовий статус

Соціальні та юридичні ознаки суб'єкта адміністративного права. Суб'єкт адміністративного права і суб'єкт адміністративних правовідносин. Складові адміністративної правосуб'єктності. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Адміністративна деліктоздатність. Проблема деліктоздатності юридичних осіб. Система суб'єктів адміністративного права. Проблеми класифікації суб'єктів адміністративного права. Перспективи розвитку правового статусу суб'єктів адміністративного права за Концепцією реформи адміністративного права.

Тема 4. Функції, форми та методи управління. Адміністративно-правові режими

Поняття форм державного управління. Взаємозв'язок форм і методів державного управління. Вимоги до використання форм державного управління. Правові та організаційні форми державного управління. Установлення норм права (видання нормативних актів управління, адміністративна правотворчість). Застосування норм права (видання ненормативних актів управління, видання індивідуальних актів управління, видання актів застосування норм права, адміністративна розпорядливість). Укладення адміністративних договорів. Здійснення інших юридично значущих дій. Здійснення організаційних дій. Виконання матеріально-технічних операцій.

Поняття методів державного управління. Функції методів державного управління. Загальні особливості методів державного управління. Відокремлення методів державного управління від методу правового регулювання. Класифікація методів державного управління залежно від конкретного засобу, який використовується для розв'язання управлінських завдань. Адміністративні (позаекономічні, безпосереднього управлінського впливу) та економічні (опосередкованого управлінського впливу) методи. Класифікація методів державного управління залежно від потреб управлінського процесу. Методи переконання, заохочення, примусу. Співвідношення переконання, заохочення і примусу в державному управлінні.

Тема 5. Інститут відповідальності у сфері адміністративно-правового регулювання

Поняття і підстави адміністративної відповідальності. Відокремлення адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності. Принципи адміністративної відповідальності. Вік, після досягнення якого настає адміністративна відповідальність. Відповідальність неповнолітніх. Відповідальність посадових осіб. Відповідальність військовослужбовців та інших осіб, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів. Відповідальність іноземних громадян та осіб без громадянства. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність (крайня необхідність, необхідна оборона, неосудність). Можливість звільнення від адміністративної відповідальності при малозначності правопорушення.

Тема 6. Законність, контроль і нагляд в управлінні

Поняття законності і контролю в державному управлінні. Конституційні основи забезпечення законності в державному управлінні. Принципи забезпечення законності в державному управлінні. Законність і доцільність у державному управлінні. Гарантії забезпечення законності в державному управлінні. Державно-правовий механізм забезпечення законності в державному управлінні.

Контроль і нагляд як засіб забезпечення законності в державному управлінні. Конституційні засади контрольно-наглядової діяльності. Види контролю. Парламентський контроль. Президентський контроль. Урядовий контроль. Судовий контроль. Контроль з боку центральних органів виконавчої влади. Контроль з боку місцевих органів виконавчої влади. Контрольно-наглядові повноваження державних інспекцій. Контроль з боку органів місцевого самоврядування. Громадський контроль. Нагляд прокуратури як засіб забезпечення законності. Адміністративний нагляд міліції, загальний та спеціальний нагляд міліції як заходи забезпечення законності

Тема 7. Організаційно-правові засади управління економікою, соціально-культурною та адміністративно-політичною сферами

Економіка як об'єкт адміністративно-правового регулювання. Сфера економіки, поняття і види галузей економіки. Державний та недержавний сектори економіки.

Поняття та структура соціально-культурної сфери. Державний та недержавний сектори.

Освіта, поняття та основні принципи освіти. Доступність освіти для кожного громадянина; обов'язковість повної загальної середньої освіти; рівність умов освіти; гуманізм і демократизм; науковий та світський характер освіти; поєднання державного управління і громадського самоврядування в освіті.

Поняття сфери охорони здоров'я. Державні гарантії реалізації прав громадян на охорону здоров'я. Принципи охорони здоров'я населення. Державна політика у сфері охорони здоров'я.

Правове регулювання охорони здоров'я населення. Законодавче та нормативне забезпечення діяльності судово-медичних та судово-психіатричних служб.

Поняття та структура сфери культури. Управління кінематографією; мистецтвом; телерадіомовленням; друкованими засобами масової інформації; видавничою, поліграфічною справами та книжковою торгівлею; взаємодія з релігійними організаціями. Державний та недержавний сектори у сфері культури.

Система органів управління культурою. Правове регулювання управління в сфері культури. Законодавче та нормативне забезпечення діяльності у сфері культури.

Конституційне визначення державної політики у справах сім'ї та молоді. Розвиток сім'ї та молодіжна політика в Україні як пріоритетний напрямок діяльності держави.

Правове забезпечення діяльності державних органів в реалізації молодіжної політики і розвитку сім'ї.

Соціальне забезпечення та захист громадян України – один із важливіших напрямів діяльності держави. Сфера управління соціальним захистом населення. Види соціального захисту населення. Пенсійне забезпечення. Види пенсій. Пенсійне соціальне страхування, праця та працевлаштування, охорона праці, соціальні виплати та допомога у разі повної, часткової або тимчасової непрацездатності, втрати годувальника, безробіття та інших обставин.

Поняття і сфера управління обороною. Структура управління обороною.

Особливості управління обороною. Структура Міністерства оборони України. Система органів воєнної адміністрації. Повноваження органів воєнної адміністрації.

Правове забезпечення управління обороною. Закони, інші нормативні акти. Статути як кодифіковані акти військового законодавства.

Поняття і види національної безпеки. Сфера управління національною безпекою. Основні засади забезпечення національної безпеки. Охорона державного кордону. Державна охорона.

Поняття та сфера управління внутрішніми справами. Захист прав і свобод громадян; запобігання злочинам, їх припинення, розкриття, розслідування та розшук злочинців; охорона особо важливих об'єктів; забезпечення безпеки дорожнього руху; реєстраційна та міграційна робота; охорона громадського порядку як складові сфери управління внутрішніми справами. Управління виконанням покарань.

Поняття і сфера управління закордонними справами. Зміст та основні принципи управління закордонними справами. Особливості управління закордонними справами. Специфічні методи та засоби управління. Головні завдання управління закордонними справами.

Поняття і сфера управління юстицією. Управління нотаріальною справою, записами актів громадського стану, виконання судових рішень. Забезпечення єдиного реєстру нормативних актів. Надання юридичної допомоги громадянам, правова освіта, реєстраційна діяльність.

Тема 8. Адміністративний процес як складова правової системи України

Загальне поняття юридичних процесів, їх види і характеристика. Соціальне призначення адміністративного процесуального права, його публічний інтерес соціальної спільності. Предмет адміністративного процесуального права, публічний та приватний його аспекти. Метод адміністративного процесуального права, його адміністративно-процесуальна форма.

Поняття адміністративного процесу та його особливості. Методологічні засади обґрунтування адміністративного процесу як цілісного юридичного явища. Форми адміністративного процесу. Ознаки адміністративного процесу: наявність однією із сторін суб'єкта владних повноважень; неслужбова сфера процесуальної діяльності; наявність адміністративної справи; чітка регламентація повноважень органів влади; строковість вирішення справи. Співвідношення адміністративного процесу та управлінської діяльності.

Структура адміністративного процесу, її поняття та елементи. Адміністративні провадження, стадії, етапи та дії (процедури) як елементи адміністративного процесу.

Адміністративні провадження та їх види. Поняття адміністративного провадження. Ознаки адміністративного провадження. Провадження у сфері управління, провадження з адміністративного судочинства та адміністративно-деліктні провадження як зміст адміністративного процесу.

Стадії адміністративних проваджень, їх характеристика. Адміністративні процедури (процесуальні дії), їх поняття, ознаки та види.

Адміністративна юрисдикція та адміністративна юстиція, їх поняття та співвідношення. Характеристика та ознаки адміністративної юрисдикції та адміністративної юстиції, їх спільні, загальні риси та особливості.

Тема 9. Адміністративні процесуальні правовідносини

Поняття та основні риси адміністративних процесуальних правовідносин. Специфічні ознаки процесуальних відносин.

Структура адміністративних процесуальних відносин. Правова норма як юридична основа адміністративних процесуальних правовідносин.

Суб'єкти, об'єкти та юридичні факти як елементи структури адміністративних процесуальних відносин.

Зміст адміністративних процесуальних відносин. Види адміністративних процесуальних відносин, їх наукове обґрунтування та дискусійне обговорення.

Тема 10. Суб'єкти і учасники адміністративного процесуального права

Поняття та ознаки суб'єктів адміністративного процесуального права. Види суб'єктів адміністративного процесуального права. Особи, які регулюють і вирішують адміністративні справи. Особи, які обстоюють в адміністративному процесі особисті права та законні інтереси. Особи, які представляють та захищають інтереси інших осіб.

Особи, які сприяють адміністративним провадженням та здійсненню адміністративного судочинства.

Характеристика повноважень суб'єктів адміністративного процесуального права.

Тема 11. Заходи процесуального примусу в адміністративному процесі

Поняття заходів адміністративного примусу. Підстави застосування заходів адміністративного примусу: протиправне перешкоджання особами здійсненню адміністративного провадження, порушення встановлених у суді правил; невиконання вимог щодо припинення протиправних дій осіб та фіксування вчиненого правопорушення.

Види заходів примусу: попередження; видалення із зали судового засідання; тимчасове вилучення доказів для дослідження судом, органом владних повноважень (посадовою особою); привід.

Нормативно-правове та процесуальне закріплення застосування заходів примусу. Особи, уповноважені застосовувати заходи процесуального примусу.

Тема 12. Провадження у сфері управління

Поняття провадження в сфері управління. Мета та завдання проваджень в сфері управління: реалізація або сприяння в реалізації суб'єктивного права; придбання, передбаченого законодавством, суб'єктивного права; виконання або сприяння виконанню обов'язків; застосування заходів адміністративного примусу; оскарження дій чи бездіяльності органів владних повноважень.

Учасники адміністративних проваджень в сфері управління, їх повноваження, права і обов'язки. Приводи і підстави для провадження в сфері управління.

Стадії провадження в сфері управління. Види проваджень в сфері управління. Адміністративні провадження за заявою суб'єкта звернення (ресстраційні і дозвільні провадження, їх підвиди).

Адміністративні провадження за ініціативою органу владних повноважень (контрольно-наглядові провадження, провадження по застосуванню заходів адміністративного примусу, крім накладення адміністративних стягнень та їх підвиди). Адміністративні провадження за скаргою суб'єкта звернення.

Законодавче та нормативне регулювання проваджень в сфері управління. Права і обов'язки учасників проваджень.

Тема 13. Нормотворче провадження

Поняття нормотворчого провадження як виду провадження у сфері управління.

Види нормотворчих проваджень за сферами організуючого впливу розроблених нормативних актів: провадження з прийняття постанов і розпоряджень Кабінету Міністрів України; провадження з видання наказів, інструкцій та інших актів міністерств, комітетів та інших центральних органів спеціальної компетенції; провадження з видання рішень місцевих державних адміністрацій, з видання локальних актів керівниками державних підприємств, установ, організацій; провадження з видання нормативних актів органами місцевого самоуправління.

Структура нормотворчого провадження: підготовка нормативного акта, прийняття нормативного акта, ресстрація нормативного акта, вступ нормативного акта в дію, оскарження та опротестування.

Зміст окремих стадій нормотворчого провадження.

Тема 14. Ресстраційно-дозвільне провадження

Поняття дозвільної системи. Дозвільні документи: спеціальний дозвіл, ліцензія, сертифікат. Поняття та сутність дозвільного провадження. Класифікація дозвільних проваджень за цілями, за суб'єктами і за предметом. Стадії дозвільних проваджень: порушення дозвільного провадження; безпосереднє вивчення компетентним органом поданих документів або обстеження приміщень, речей щодо відповідності їх вимогам дозвільної системи; прийняття рішення; оскарження та опротестування прийнятих рішень; виконання прийнятого рішення (видача дозволу).

Поняття державної ресстрації. Групи об'єктів державної ресстрації. Поняття ресстраційного провадження. Стадії ресстраційного провадження: порушення і розгляд справи; прийняття рішення щодо ресстрації або відмова у ресстрації; оскарження та опротестування прийнятого рішення; виконання прийнятого рішення. Специфіка проведення ресстраційного провадження для юридичних осіб, для транспортних засобів.

Тема 15. Дисциплінарне, атестаційне та контрольне провадження

Поняття дисциплінарної відповідальності, її специфіка. Види дисциплінарних стягнень.

Поняття та стадії дисциплінарного провадження у справах про адміністративні делікти, вчинені особами, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів або спеціальних положень про дисципліну.

Поняття та структура дисциплінарного провадження у справах про порушення правил попереднього ув'язнення, умов і порядку відбуття кримінального покарання.

Поняття та стадії дисциплінарного провадження у справах про порушення правил внутрішнього розпорядку приймальників-розподільників для неповнолітніх та осіб, затриманих за бродяжництво.

Поняття атестаційної системи та об'єкти атестації. Поняття атестаційного провадження та його стадії: підготовка справи про атестацію; розгляд атестаційної справи та прийняття рішення з атестації; оскарження та опротестування прийнятого рішення; виконання прийнятого рішення. Специфіка атестації фізичних осіб, навчальних закладів, робочих місць за умовами праці.

Поняття контролю та нагляду в адміністративному процесі. Контролюючі суб'єкти та їх повноваження. Поняття контрольного провадження, його особливості. Стадії контрольних проваджень: інформаційна, аналітична, стадія коригування.

Тема 16. Провадження за зверненнями громадян

Поняття та правові основи провадження за зверненнями громадян. Законодавче і нормативне врегулювання звернень громадян.

Види звернень громадян, їх характеристика та особливості проваджень. Пропозиція, заява, скарга як види звернень громадян, їх визначення, характеристика та відмінності. Вимоги до звернень громадян.

Право громадян на звернення, обов'язок громадян виконувати певні вимоги, обов'язок нести відповідальність за порушення вимог щодо звернення. Учасники провадження за зверненнями громадян.

Стадії та структура провадження за зверненнями громадян: подання звернення та прийняття його до розгляду. Розгляд справи. Ухвалення рішення.

Перегляд рішення. Виконання рішення.

Тема 17. Адміністративне судочинство в Україні

Поняття підвідомчості справ адміністративному суду, їх загальні ознаки та відмінності. Підстави розмежування підвідомчості справ між судами та іншими юрисдикційними органами. Спори підвідомчі адміністративному суду. Непопириєність адміністративним судам юрисдикції інших органів (судів).

Поняття підсудності адміністративних справ. Відмінність підсудності від підвідомчості. Юридичні ознаки та властивості визначення підсудності.

Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в адміністративній справі. Форма звернення до адміністративного суду – адміністративний позов.

Підготовче провадження. Завдання та зміст підготовки адміністративних справ до судового розгляду.

Судовий розгляд справи. Підготовка та відкриття судового засідання. Судовий розгляд справи як інститут адміністративного процесуального права України і як стадія адміністративного процесу, спільні ознаки та відмінності, їх співвідношення. Письмове провадження поняття та його підстави. Відкриття судового засідання.

Судові рішення, їх зміст та порядок ухвалення. Вимоги до судового рішення: законність, обґрунтованість, повнота обґрунтування, всебічність обґрунтування, доказовість обґрунтування. Постанови і ухвали, їх зміст та структура.

Особливості провадження в окремих категоріях справ.

Перегляд судових рішень в апеляційному порядку.

Перегляд судових рішень в касаційному порядку.

Перегляд судових рішень за винятковими обставинами.

Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами.

Тема 18. Провадження в справах про адміністративні правопорушення

Поняття порушення справи про адміністративне правопорушення. Підстави порушення справи – подія адміністративного проступку та його юридичний склад. Протокол про адміністративне правопорушення, його зміст. Особи, які мають складати протокол про адміністративні правопорушення, їх повноваження. Відкриття справи про адміністративне правопорушення.

Розгляд справи про адміністративне правопорушення. Місце і строки розгляду. Підготовка до розгляду і порядок розгляду. Обставини, що підлягають з'ясуванню при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Протокол засідання колегіального органу по справі про адміністративне правопорушення.

Винесення постанови по справі про адміністративні правопорушення. Види постанов по справі. Форма і зміст постанови, її структура. Порядок оголошення постанови та вручення її копії учасникам провадження та заінтересованим особам.

Перегляд постанови по справі про адміністративне правопорушення. Оскарження і опротестування.

Виконання постанови по справі про адміністративне правопорушення. Звернення виконання та строки звернення виконання.

Рекомендована література:

1. Конституція України // ВВР. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України: прийнятий 21 червня 2001 р. // ВВР. 2001. № 37–38. Ст. 189.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122 (з наступними змінами).
4. Кодекс адміністративного судочинства України // ВВР. 2005. № 35–37. Ст. 446 (з наступними змінами).
5. Господарський кодекс України // ВВР. 16.01.2003 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/LAWS/show/436-15#TEXT>
6. Митний кодекс України // ВВР. 2012. № 38–39. Ст. 228 (з наступними змінами).
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011, № 13–14, № 15–16, № 17. Ст.112.
8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // ВВР. 1999. № 20–21. Ст. 190. (з наступними змінами).
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 березня 1997 р. // ВВР. 1997. № 24. Ст. 170. (з наступними змінами).
10. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 р. // ВВР. 1992. № 34. Ст. 504. (з наступними змінами).
11. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 21 грудня 2006 р. № 514-V // Голос України. 2007. № 19.
12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // ВВР. 2006. № 30. Ст. 260.
13. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради. 2005. №48. Ст. 483.
14. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015. № 889-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889->

19#Text

15. Закон України «Про громадянство» в редакції від 18 лютого 2001 р. // ВВР. 2001. №3. Ст. 65.
16. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 4 лютого 1994. №23. Ст. 161.
17. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. // ВВР. 1993. № 23. Ст. 243.
18. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. // ВВР. 1999. № 40. Ст. 365.
19. Закон України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 6 липня 1995 р. // ВВР. 1995. № 28. Ст. 205.
20. Закон України «Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування» від 26 червня 1997 р. // ВВР. 1997. № 37. Ст. 237.
21. Закон України «Про Національний банк України» від 20 травня 1999 р. // ВВР. 1999. № 29. Ст. 238.
22. Адміністративне право України : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гаращук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. К. : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.
23. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник: У 2 т. Т. 1. Загальна частина / Ред. кол. В. Б. Авер'янов (голова). К. : Юридична думка, 2004. 584 с.
24. Адміністративне право України : підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. Одеса: Юридична література. 2003. 846 с.
25. Кодекс адміністративного судочинства України : науково-практичний коментар; за ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С.В. Ківалов О.І. Харитоновна, О.М. Пасенюк, М.Р. Аракелян та ін. Харків: Одіссей, 2005. 552 с.
26. Колпаков В.К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України : підручник. К.: Юрінком Інтер. 2003. 544 с.
27. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : підручник. К.: Атіка, 2007. 520 с.
28. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія. К.: Атіка, 2005. 352 с.
29. Основи адміністративного судочинства в Україні : навч. посібник для юридичних факультетів та юридичних клінік) / За заг. ред. Н. В. Александрової, Р. О. Куйбіди. К.: Конус-Ю, 2006. 256 с.
30. Адміністративне процесуальне право : навч. посіб. / за заг. ред. Т. П. Мінки. Х. : Право, 2013. 352 с.
31. Захист в адміністративному процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. К. : Центр учб. л-ри, 2013. 352 с.
32. Рябченко Я. С. Оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві : монографія / Я. С. Рябченко. Х. : ФІНН, 2011. 136 с.

4. ПРОГРАМА З ФІНАНСОВОГО ПРАВА

Мета і завдання курсу

Програма з фінансового права має на меті сформувати ґрунтовні знання щодо предмету, методу, системи фінансового права його соціальної ролі та призначення, джерел, основних принципів та функцій.

Основними завданнями курсу є: систематизоване закріплення знань щодо фінансово-правових інститутів, категорій та понять; набуття розуміння матеріальних норм фінансового права; вироблення навичок правильного застосування норм фінансового права на практиці.

У результаті вивчення курсу вступники повинні:

Знати:

- знати фінансове законодавство України, міжнародно-правові акти, постанови Пленуму Верховного Суду України та Рішення Конституційного Суду України з питань застосування фінансового законодавства, стан судової практики;
- основні міжнародно-правові акти у сфері регулювання фінансових відносин, норми фінансового права зарубіжних країн, а також шляхи удосконалення фінансового законодавства.

Вміти:

- розкривати зміст матеріальних та процесуальних норм і використовувати їх у своїй практичній роботі;
- аналізувати діючий порядок застосування норм (матеріальних та процесуальних) фінансового законодавства, розробляти засоби, спрямовані на його вдосконалення;
- розробляти і впроваджувати процесуальні документи та інші локальні нормативно-правові акти;
- розуміти головні проблемні питання фінансового права та формувати шляхи майбутнього вирішення та розв'язання цих проблем в сфері подальшої кодифікації фінансового законодавства.

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Тема 1. Фінансове право України: поняття і предмет правового регулювання

Поняття фінансів. Роль та значення фінансів. Функції фінансів. Поняття фінансової діяльності держави. Зміст, методи та форми здійснення фінансової діяльності держави. Фінансова система України та характеристика її елементів.

Характеристика фінансової політики держави. Державні органи, які керують фінансовою діяльністю. Правові форми фінансової діяльності.

Поняття фінансового права, його місце в національній системі права та взаємозв'язок з іншими галузями права. Система та джерела фінансового права. Фінансово-правові норми, їх зміст, види та особливості. Фінансово-правові відносини, їх суб'єкти, об'єкт, зміст, види та особливості.

Методи фінансового права. Основний метод фінансово-правового регулювання.

Тема 2. Фінансово-правові норми і фінансові правовідносини

Поняття фінансово-правових норм, їх особливості та види. Структура фінансово-правової норми. Особливості диспозиції, гіпотези і санкції фінансово-правової норми та їх види. Дія фінансово-правових норм у просторі, часі і за колом осіб.

Способи реалізації фінансово-правових норм.

Поняття та зміст фінансових правовідносин, їх особливості та класифікація. Виникнення, зміна і припинення фінансових правовідносин.

Суб'єкти фінансового права України та їх види. Суспільно-територіальні утворення як суб'єкти фінансового права. Юридичні та фізичні особи як суб'єкти фінансового права.

Тема 3. Організація фінансового контролю в Україні

Поняття, організаційно-правовий механізм і призначення фінансового контролю. Організація і органи фінансового контролю. Організаційно-правові форми державного фінансового контролю. Фінансовий контроль представницьких органів державної влади. Ретроспектива появи. Рахункових палат у світі, зарубіжний досвід їх діяльності. Правовий статус та компетенція Рахункової палати України. Фінансовий контроль державних органів виконавчої влади. Контрольні повноваження Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, Державного казначейства України, Державної контрольно-ревізійної служби, Державної податкової служби України.

Рахункова палата України і сфера її діяльності при здійсненні фінансового контролю. Аудиторський фінансовий контроль, його сутність, значення.

Класифікація фінансового контролю. Методи фінансового контролю. Ревізія і перевірка як основні методи фінансового контролю. Класифікація ревізій. Документування ревізій і перевірок.

Тема 4. Бюджет, бюджетна система

Поняття бюджету і його роль у виконанні функцій суверенної держави. Державний бюджет – основний фінансовий план держави. Зведений бюджет України та його значення. Структура доходної та видаткової частин Державного бюджету України.

Поняття та характеристика бюджетної системи України. Принципи бюджетної системи. Поняття бюджетного устрою України. Поняття та структура бюджетної класифікації. Склад доходів і видатків бюджету. Поняття, форми та види бюджетного фінансування. Поняття, види та граничний розмір державного боргу. Класифікація доходів і видатків. Поняття та методи бюджетного регулювання. Порядок надання міжбюджетних трансфертів. Бюджетні повноваження України та органів місцевого самоврядування.

Тема 5. Бюджетний процес

Поняття, правові основи та принципи бюджетного процесу в Україні. Бюджетний рік і бюджетний період. Бюджетна класифікація.

Стадії бюджетного процесу: загальна характеристика. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Розпорядники бюджетних коштів: їх види та основні функції. Бюджетні призначення.

Порядок складання проекту Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Організаційні засади складання проекту державного бюджету України. Бюджетні запити. Основні напрями бюджетної політики на наступний рік (Бюджетна Резолюція). Право бюджетної ініціативи. Порядок складання проектів місцевих бюджетів.

Порядок розгляду і затвердження Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Внесення змін до Державного бюджету України та місцевих бюджетів.

Виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Організаційні засади виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Казначейське обслуговування виконання Державного бюджету України і місцевих бюджетів. Виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів за доходами. Бюджетний розпис, його зміст і призначення, порядок складання і затвердження.

Виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів за видатками. Касове виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів. Казначейська система касового виконання Державного бюджету України та місцевих бюджетів за видатками. Закриття бюджету.

Тема 6. Банки, банківська система та банківська діяльність

Поняття та структура банківської системи України, взаємозв'язки між її елементами по горизонталі і вертикалі.

Національний банк України, його правовий статус, функції. Структура національного банку України, керівні органи. Характеристика заходів, які застосовуються Національним банком України до порушників фінансової дисципліни.

Правовий статус та види комерційних банків за спеціалізацією діяльності. Порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційного банку.

Характеристика базових операцій комерційних банків. Правові основи кредитування. Поняття, принципи і види кредитів. Предмет застави при кредитування. Іпотека. Правова природа взаємовідносин між банком і позичальником. Структура і зміст кредитного договору.

Порядок відкриття рахунку у банку. Правові форми безготівкових розрахунків. Основні платіжні документи.

Характеристика сумнівних і значних операцій. Відповідальність банків та їх клієнтів за порушення фінансової дисципліни. Роль комерційного банку у протидії легалізації (відмиванню) коштів отриманих злочинним шляхом.

Тема 7. Поняття, правові основи і система публічних доходів

Поняття і фінансово-правові основи публічних (державних та місцевих) доходів в Україні. Співвідношення державних публічних доходів з доходами Державного і місцевих бюджетів України.

Виключне право України на встановлення державних доходів. Права органів місцевого самоврядування щодо визначення комунальних доходів.

Система публічних (державних і комунальних) доходів. Централізовані і децентралізовані публічні доходи. Податкові і неподаткові доходи. Відмінність податків від неподаткових платежів.

Тема 8. Податкова політика в Україні, система оподаткування та її значення

Поняття та види державних доходів, правові основи їх встановлення та стягнення. Неподаткові доходи Державного бюджету України.

Поняття та сутність податку. Ознаки податку. Функції і принципи податку. Елементи податку як юридичної категорії. Класифікація податків. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Прямі і непрямі податки. Податкові пільги.

Поняття і принципи податкового права. Джерела податкового права. Податкові норми, їх види. Податкові правовідносини, їх поняття, зміст та суб'єкти.

Поняття податкової системи та принципи її побудови. Складові елементи, які характеризують податкову систему. Податковий тиск в умовах функціонування податкової системи. Характеристика спрощеної системи оподаткування.

Поняття платника податку. Принцип резиденства у податковому праві. Права і обов'язки платника податку.

Податки, що сплачують юридичні і фізичні особи в Україні. Правовий статус і компетенція Державної фіскальної служби в Україні. Роль і повноваження податкової міліції у боротьбі з економічною злочинністю. Юридична відповідальність за порушення податкового законодавства України. Поняття, значення і види фінансових санкцій.

Тема 9. Правові основи адміністрування податків в Україні

Поняття і правові основи адміністрування податків. Поняття і зміст податкового зобов'язання та його правова природа. Виникнення, зміна і припинення податкового зобов'язання.

Виконання податкового обов'язку. Самостійне узгодження (виконання) податкового зобов'язання. Подання податкової декларації. Визначення суми податкового зобов'язання контролюючим органом. Непрямі методи визначення суми податкового зобов'язання. Податкове повідомлення. Апеляційне узгодження податкового зобов'язання. Пріоритет інтересів платника податків при конфлікті інтересів. Податковий компроміс.

Податковий борг. Податкова вимога. Джерела погашення податкового боргу. Особливості погашення податкового боргу окремими категоріями платників податків. Списання та реструктуризація податкового боргу. Відстрочення і розстрочення податкового боргу (податковий кредит).

Гарантії забезпечення виконання податкового зобов'язання і погашення податкового боргу: поняття, особливості і види. Податкова застава. Податкова порука. Адміністративний арешт активів платника податку.

Податковий контроль: правові основи, організація і здійснення.

Фінансово-правова відповідальність за порушення податкового законодавства: підстави і види. Фінансові санкції у вигляді штрафів і пені. Порядок застосування фінансових санкцій за порушення податкового законодавства.

Правила уникнення подвійного оподаткування. Поняття і види подвійного оподаткування. Податкові угоди.

Тема 10. Фінансово-правові основи страхування в Україні

Державне обов'язкове страхування загальної цивільної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.

Обов'язкове страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.

Обов'язкове страхування відповідальності виробників (постачальників) продукції.

Обов'язкове страхування відповідальності за екологічне забруднення.

Обов'язкове страхування цивільної відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яку може бути заподіяно пожежами та аваріями на об'єктах підвищеної безпеки. Обов'язкове страхування відповідальності на транспорті.

Обов'язкове страхування фінансової відповідальності.

Державне обов'язкове соціальне страхування.

Фінансово-правові гарантії забезпечення платоспроможності страховиків. Умови забезпечення платіжездатності страховиків. Наявність сплаченого мінімального розміру статутного фонду страховика і гарантійного фонду страховика. Вільні резерви. Рівень фактичного і нормативного запасу платіжездатності страховика. Страхові резерви.

Тема 11. Правові основи державних видатків

Поняття видатків держави, їх особливості і принципи фінансування. Правова природа публічних видатків їх основні характеристики. Сутність понять: «публічні видатки», «публічні фінанси», «публічні фонди грошових коштів» основні відмінності. Історико-правовий аналіз системи публічних видатків у державі.

Поняття, об'єкти і принципи бюджетного фінансування.

Правові основи бюджетного фінансування. Інститут публічних видатків. Фінансово-правові акти, які регламентують бюджетні видатки.

Тема 12. Правовий режим кошторисно-бюджетного фінансування

Поняття кошторисно-бюджетного фінансування і його об'єкти. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Кошторис бюджетної установи і його зміст. Основні кошторисні підрозділи, їх правове значення. Порядок складання і затвердження кошторисів бюджетних установ.

Порядок фінансування освіти та науки.

Порядок фінансування соціально-культурних заходів. Фінансування соціального забезпечення і соціального захисту населення. Фінансування охорону здоров'я. Фінансування культури. Фінансування фізичної культури і спорту.

Порядок фінансування оборони і національної безпеки України.

Порядок фінансування органів державної влади.

Позабюджетні кошти установ, які перебувають на державному бюджеті. Джерела утворення і порядок витрачання позабюджетних коштів.

Тема 13. Правове регулювання грошового обігу в Україні

Поняття, суть і функції грошей. Види грошей: паперові гроші, кредитні гроші (банкноти), гроші безготівкового обігу. Правова природа готівкових і безготівкових грошей.

Поняття грошового обігу. Грошова система як форма організації грошового обігу: Поняття грошової системи країни. Еволюція і види грошових систем. Елементи грошової системи країни.

Найменування грошової одиниці. Масштаб цін. Золоте забезпечення грошей і демонетизація золота. Девальвація та ревальвація національної валюти. Валютний курс та порядок його визначення і використання. Види готівкових грошових знаків, які мають законну платіжну силу.

Правове регулювання грошового обігу. Державний апарат, який здійснює регулювання грошового обігу. Емісійне право Національного банку України. Методи державного регулювання грошового обігу. Право грошового обігу як інститут фінансового права.

Здійснення готівкових розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг із використанням реєстраторів розрахункових операцій. Порядок реєстрації, опломбування та застосування реєстраторів розрахункових операцій за товари (послуги).

Фінансовий контроль за здійсненням готівкових розрахунків. Ревізія каси і контроль за додержанням касової дисципліни.

Тема 14. Фінансово-правові основи платіжних систем в Україні

Поняття і зміст платіжної системи. Поняття безготівкових розрахунків та їх правові основи. Особливості розрахункових правовідносин.

Принципи здійснення безготівкових розрахунків. Черговість здійснення платежів. Класифікація безготівкових розрахунків. Міждержавні розрахунки. Міжбанківські розрахунки. Розрахунки юридичних та фізичних осіб.

Рахунки в банках для здійснення безготівкових розрахунків. Порядок відкриття, переоформлення та закриття поточних, бюджетних і кореспондентських рахунків в кредитних установах.

Розрахункові документи, їх реквізити та порядок оформлення. Загальні правила документообігу.

Правові форми безготівкових розрахунків. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень. Розрахунки із застосуванням платіжних вимог-доручень. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Розрахунки за акредитивами. Розрахунки з допомогою банківських платіжних карток.

Рекомендована література:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>.
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. // Відомості Верховної Ради України, 02.05.2003, № 18, ст. 144.
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. від 07.12.84р. №80731 // ВВР.-1985.-№51
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001р. №2341-3 // ВВР.-2001.-№25-26.
5. Митний кодекс України. від 13.03.2012. №4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>.
6. Податковий кодекс від 2 грудня 2010р. № 2756-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
8. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 09.07.2003 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 23.09.1999 № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>
10. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.97р. №280-ВР // ВВР.-1997.-№ 24.-ст.170.
11. Про Національний банк України: Закон України. від 20.05.99р. №679-14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>.
12. Про Рахункову палату: Закон України від 02.07.2015 № 576/VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
13. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96->

%D0%B2%D1%80#Text.

14. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.2006 № 3480-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>.
15. Воронова Л.К. Фінансове право України : навч. посіб. / Л.К. Воронова. К. : Правова єдність, 2009. – 395 с.
16. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.М. Куцупатиц. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 424 с.
17. Берлач А.І., Стовбчатий А.М. Основи казначейської справи : навч. посіб. для дистанційного навчання / Берлач А.І., Стовбчатий А.М.; За заг. ред. Берлача А.І. – К.: Університет “Україна”, 2005. – 228 с.
18. Берлач А.І. Фінансове право України : навч. посіб. для дистанційного навчання – К.: Університет “Україна”, 2006. – 288 с.
19. Баїк О. І. Податкове право: фінансово-правовий інститут, наука та навчальна дисципліна. Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Юридичні науки. 2016. № 837. С. 14-22.
20. Батанова Л. Щодо визначення поняття "фінансовий контроль у державній митній справі": теоретико-правовий аспект. Юридичний вісник. 2014. № 3. С. 130-135.
21. Белінська Я. В. Концептуальні підходи до стабілізації грошового обігу в умовах кризи. Економічний вісник університету. 2016. Вип. 29(1). С. 274-281.

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

1. Адміністративна деліктологія.
2. Адміністративне право: сучасний стан та перспективи розвитку.
3. Адміністративне судочинство в Україні.
4. Адміністративний процес як складова правової системи України.
5. Адміністративно-правове забезпечення управління в агропромисловому комплексі.
6. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері економіки.
7. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері комунікацій.
8. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері культури.
9. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері науки.
10. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері освіти.
11. Адміністративно-правове забезпечення управління у сфері юстиції.
12. Адміністративно-правові режими, встановлені на державному кордоні України.
13. Адміністративно-правові режими: теорія та проблеми законодавчого забезпечення.
14. Виборчий процес і його стадії. Правова регламентація порядку організації та проведення виборів народних депутатів в Україні.
15. Види юридичних прав на чуже майно. Захист речових прав на чуже майно. Суб'єкти права володіння чужим майном.
16. Витоки адміністративного права.
17. Влада – явище соціальне. Сутність влади. Соціальна (публічна) влада. Державна влада різновид соціальної.
18. Гарантії місцевого самоврядування. Відповідальність органів, службових та посадових осіб місцевого самоврядування; підстави і порядок дострокового припинення їх повноважень.
19. Державна служба та її адміністративно-правове регулювання.
20. Державне управління у сфері внутрішніх справ.
21. Державне управління у сфері закордонних справ.
22. Державне управління у сфері національної безпеки.
23. Державне управління у сфері оборони.
24. Договір комісії. Види договору. Сторони в договорі. Предмет і форма договору. Права і обов'язки сторін. Припинення договору.
25. Забезпечення законності і дисципліни у державному управлінні.
26. Загальні засади адміністративної реформи.
27. Законодавчий процес. Законодавча ініціатива. Суб'єкти права законодавчої ініціативи.
28. Значення поняття держави в юриспруденції (історичний генезис розуміння поняття держави). Розмаїття поглядів на визначення держави.
29. Інститут відповідальності у сфері адміністративно-правового регулювання.
30. Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України. Інформаційні ресурси. Юридичне поняття інформації та основні принципи інформаційно-правових відносин в Україні. Види інформації та їхнє конституційно-правове регулювання.
31. Класифікація конституцій. Форма, структура і функції Конституції України, її реалізація, правова охорона. Підготовка, прийняття та внесення змін до Конституції України.
32. Конституційно-правова відповідальність: поняття, ознаки, підстави, особливості, суб'єкти, об'єкти, види та санкції; її види.
33. Межі дії нормативно-правових актів. Дія нормативно-правового акта у часі, просторі та за колом осіб, зворотна дія закону, переживання закону.
34. Методологічне значення теорії держави і права.
35. Механізм адміністративно-правового регулювання суспільних відносин.
36. Механізм правового регулювання, його ознаки, елементи та види. Норми права, правовідношення, акти реалізації прав та обов'язків, акти застосування права в механізмі правового регулювання.
37. Місцеві органи державної виконавчої влади України. Місцева державна адміністрація: склад, порядок формування, повноваження, акти. Голови місцевих державних адміністрацій.
38. Об'єкти правовідносин. Види правовідносин і критерії їх класифікації. Юридичні факти: поняття та класифікація. Правові презумпції.
39. Ознаки правових норм. Види правових норм. Норми права за функціональним призначенням.
40. Організаційно-правова та матеріально-фінансова основи місцевого самоврядування. Правові основи взаємовідносин органів місцевого самоврядування з державними органами. Підлеглість органів місцевого самоврядування з питань здійснення делегованих повноважень.

41. Організація державної служби: стан і перспективи розвитку.
42. Основні внутрішні функції держави. Напрями реалізації економічної функції у державах із ринковою економікою. Напрями реалізації соціальної, політичної, культурно-ідеологічної, екологічної, правоохоронної функції, функції оподаткування.
43. Основні стадії процесу правового регулювання: етап правової регламентації суспільних відносин, етап виникнення суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, етап застосування права.
44. Поняття державного апарату. Апарат держави у вузькому та широкому розумінні. Ознаки державного апарату. Основні форми діяльності державного апарату.
45. Поняття державного ладу України. Ознаки Української держави. Механізм та основні функції Української держави. Поняття і сутність, основні принципи та система суспільного ладу.
46. Поняття і зміст систематизації законодавства. Види систематизації законодавства. Інкорпорація законодавства, принципи інкорпорації, види інкорпорації. Консолідація законодавства. Кодифікація законодавства.
47. Поняття і зміст системи законодавства, її співвідношення із системою права. Система законодавства України.
48. Поняття і структура права, форми (джерела) права у країнах романо-германської правової сім'ї (системи). Поняття загального права, основні періоди його формування. Співвідношення загального права і права справедливості.
49. Поняття правової поведінки, її ознаки, види. Характерні ознаки правомірної поведінки. Правовий вчинок, склад правового вчинку.
50. Поняття та головні ознаки функцій держави.
51. Поняття та міжнародно-правове регулювання питань місцевого самоврядування. Конституція України та Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». Європейська Хартія місцевого самоврядування.
52. Поняття та предмет конституційного права України. Особливості методу конституційно-правового регулювання.
53. Поняття та суб'єкти конституційного подання та конституційного звернення.
54. Поняття території держави. Фактична та юрисдикційна територія держави. Територія у широкому та вузькому розумінні.
55. Поняття форм (джерел) права. Співвідношення категорій "форма" та "джерело" в юриспруденції. Основні види джерел права у сучасних державах.
56. Поняття, принципи та форми територіального устрою. Поняття та форма територіального устрою України. Ознаки України як унітарної держави.
57. Поняття, система та принципи адміністративно-територіального устрою України. Особливості статусу міст Києва та Севастополя.
58. Порядок обрання Президента України. Призначення і проведення виборів Президента України. Реєстрація кандидатів у Президенти України. Встановлення результатів виборів.
59. Правова культура: зв'язок із загальною культурою. Види правової культури. Правова культура суспільства, особи. Професійна правова культура. Структура правової культури суспільства.
60. Правові засоби забезпечення адміністративної реформи.
61. Праворозуміння, суб'єкти, об'єкти та типи праворозуміння.
62. Представницькі органи місцевого самоврядування й порядок їх формування. Акти місцевих рад. Голова місцевої ради: порядок обрання, повноваження, акти. Виконкоми місцевих рад, їхній склад, повноваження і порядок формування.
63. Принципи права. Загальносоціальні та спеціально-юридичні принципи права. Загальні принципи, галузеві принципи, міжгалузеві принципи права, принципи окремих правових інститутів.
64. Природа та призначення правотворчості. Загальні та спеціальні принципи, функції правотворчості. Види та стадії правотворення.
65. Проблеми визначення суб'єктів адміністративного права.
66. Спільна часткова і спільна сумісна власність. Зміст права спільної власності. Виділ частки і розділ майна.
67. Стан і перспективи реформування територіального устрою та місцевого самоврядування.
68. Суб'єкти адміністративного права, їх правовий статус.
69. Суб'єктивне право та юридичний обов'язок, їх структура. Поняття і види суб'єктів правовідносин. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність, деліктоздатність.
70. Тенденції конституційно-правового регулювання основних прав, свобод і обов'язків людини й громадянина. Покоління прав людини. Індивідуальні й колективні права.
71. Управління у сфері охорони здоров'я.
72. Форми та методи державного управління.
73. Функції та повноваження судів загальної юрисдикції. Правовий статус суддів. Правовий статус Вищої Ради юстиції та її повноваження.
74. Юридична природа джерел конституційного права. Акти реалізації делегованих повноважень. Рішення Всеукраїнського референдуму.
75. Характеристика фінансової політики держави. Державні органи, які керують фінансовою діяльністю.
76. Поняття фінансового права, його місце в національній системі права та взаємозв'язок з іншими галузями права. Система та джерела фінансового права.
77. Фінансово-правові норми, їх зміст, види та особливості. Фінансово-правові відносини, їх суб'єкти, об'єкт, зміст, види та особливості.
78. Поняття, організаційно-правовий механізм і призначення фінансового контролю. Організація і органи фінансового контролю.
79. Організаційно-правові форми державного фінансового контролю.
80. Поняття бюджету і його роль у виконанні функцій суверенної держави. Державний бюджет – основний фінансовий план держави. Структура доходної та видаткової частин Державного бюджету України.
81. Поняття та характеристика бюджетної системи України. Принципи бюджетної системи. Поняття бюджетного устрою України.
82. Поняття та структура бюджетної класифікації. Склад доходів і видатків бюджету. Поняття, форми та види бюджетного фінансування.
83. Класифікація доходів і видатків. Поняття та методи бюджетного регулювання.
84. Поняття, правові основи та принципи бюджетного процесу в Україні. Бюджетний рік і бюджетний період. Бюджетна класифікація.

85. Стадії бюджетного процесу: загальна характеристика. Учасники бюджетного процесу та їх повноваження. Розпорядники бюджетних коштів: їх види та основні функції.
86. Поняття та структура банківської системи України, взаємозв'язки між її елементами по горизонталі і вертикалі.
87. Національний банк України, його правовий статус, функції. Структура Національного банку України, керівні органи.
88. Правовий статус та види комерційних банків за спеціалізацією діяльності. Порядок створення, реорганізації і ліквідації комерційного банку.
89. Поняття та сутність податку. Ознаки податку. Функції і принципи податку. Елементи податку як юридичної категорії. Класифікація податків.
90. Загальнодержавні та місцеві податки і збори. Прямі і непрямі податки. Податкові пільги.
91. Поняття і принципи податкового права. Джерела податкового права. Податкові норми, їх види. Податкові правовідносини, їх поняття, зміст та суб'єкти.
92. Поняття платника податку. Принцип резиденства у податковому праві. Права і обов'язки платника податку.
93. Податки, що сплачують юридичні і фізичні особи в Україні.
94. Податковий контроль: правові основи, організація і здійснення.
95. Фінансово-правова відповідальність за порушення податкового законодавства: підстави і види. Фінансові санкції у вигляді штрафів і пені. Порядок застосування фінансових санкцій за порушення податкового законодавства.
96. Державне обов'язкове страхування загальної цивільної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.
97. Обов'язкове страхування професійної відповідальності осіб, діяльність яких може заподіяти шкоду третім особам.
98. Правові основи бюджетного фінансування. Інститут публічних видатків.
99. Поняття кошторисно-бюджетного фінансування і його об'єкти.
100. Порядок фінансування освіти та науки.
101. Порядок фінансування оборони і національної безпеки України.
102. Порядок фінансування органів державної влади.
103. Позабюджетні кошти установ, які перебувають на державному бюджеті. Джерела утворення і порядок витрачання позабюджетних коштів.
104. Поняття, суть і функції грошей. Види грошей. Правова природа готівкових і безготівкових грошей.
105. Поняття грошового обігу. Грошова система як форма організації грошового обігу: Поняття грошової системи країни.
106. Поняття і зміст платіжної системи. Поняття безготівкових розрахунків та їх правові основи. Особливості розрахункових правовідносин.
107. Правові форми безготівкових розрахунків.
108. Поняття нормотворчого провадження як виду провадження у сфері управління. Види нормотворчих проваджень за сферами організуючого впливу розроблених нормативних актів.
109. Поняття дозвільної системи. Дозвільні документи. Поняття та сутність дозвільного провадження. Класифікація дозвільних проваджень. Стадії дозвільних проваджень.
110. Поняття державної реєстрації. Групи об'єктів державної реєстрації. Поняття реєстраційного провадження. Стадії реєстраційного провадження.
111. Поняття та правові основи провадження за зверненнями громадян. Законодавче і нормативне врегулювання звернень громадян.
112. Види звернень громадян, їх характеристика та особливості проваджень. Вимоги до звернень громадян.
113. Поняття атестаційної системи та об'єкти атестації. Поняття атестаційного провадження та його стадії.
114. Поняття контролю та нагляду в адміністративному процесі. Контролюючі суб'єкти та їх повноваження. Поняття контрольного провадження, його особливості.
115. Поняття порушення справи про адміністративне правопорушення. Підстави порушення справи – подія адміністративного проступку та його юридичний склад. Протокол про адміністративне правопорушення, його зміст.
116. Відкриття справи про адміністративне правопорушення. Розгляд справи про адміністративне правопорушення.
117. Звернення до адміністративного суду та відкриття провадження в адміністративній справі. Форма звернення до адміністративного суду – адміністративний позов.
118. Підготовче провадження. Завдання та зміст підготовки адміністративних справ до судового розгляду.
119. Підготовка та відкриття судового засідання. Судовий розгляд справи як інститут адміністративного процесуального права України. Письмове провадження поняття та його підстави.
120. Судові рішення, їх зміст та порядок ухвалення. Вимоги до судового рішення: законність, обґрунтованість, повнота обґрунтування, всебічність обґрунтування, доказовість обґрунтування. Постанови і ухвали, їх зміст та структура.

3. Критерії оцінювання відповідей вступників:

Кількість балів	Характеристики відповіді
190-200	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none">– виявляє повні, глибокі теоретичні знання;– всебічно і ґрунтовно аналізує нормативно-правову базу;– досконало розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;– самостійно і критично оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;– точно і повно посилається на чинне законодавство;– виявляє творчі здібності, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію,– правильно використовує юридичну термінологію;– наводить достатню кількість прикладів з юридичної практики;– робить правильні висновки, добирає переконливі аргументи;– чітко, ясно і послідовно відповідає на поставлені питання;– в цілому відповідь є повною, завершеною, логічно обґрунтованою.
175-189	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none">– володіє теоретичними знаннями вище середнього рівня, але допускає незначні помилки;– аналізує нормативно-правову базу;– розуміє сутність сучасних політико-правових процесів;– самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки;– точно посилається на чинне законодавство;– вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію (при цьому відповідь може бути не зовсім цілісною і послідовною, містить незначні помилки);– у цілому правильно використовує юридичну термінологію;– наводить в цілому достатню кількість прикладів з юридичної практики;– робить у цілому правильні висновки, наводить достатні аргументи;– досить чітко відповідає на поставлені питання;– відповідь студента переважно є повною, завершеною, логічно обґрунтованою.

<p>150-174</p>	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – репродуктивно відтворює значну частину навчального матеріалу; – аналізує нормативно-правову базу на середньому рівні, проте допускає правові помилки при її тлумаченні; – розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; – самостійно оцінює факти, явища, вільно висловлює власні думки; – посилається на чинне законодавство; – виявляє здібності до порівняння, узагальнення, систематизації основних теоретичних положень (при цьому відповідь є недостатньо цілісною і послідовною, містить помилки); – використовує юридичну термінологію, допускаючи неточності у її формулюванні; – не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; – не досить чітко відповідає на поставлені питання; – відповідь студента в цілому є змістовною і правильною, з певною кількістю значних помилок.
<p>124-149</p>	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – володіє навчальним матеріалом на базовому рівні; – репродуктивно відтворює частину теоретичного матеріалу; – на рівні середніх стандартів аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні; – слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів; – вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; – на посередньому рівні посилається на чинне законодавство; – виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; – не завжди може вірно зробити висновок, добрати переконливі аргументи та приклади з юридичної практики; – слабо відповідає на поставлені питання; – відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків.

<p>100-123</p>	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – володіє навчальним матеріалом на базовому рівні; – репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; – слабо аналізує нормативно-правову базу, проте допускає суттєві правові помилки при її трактуванні; – на посередньому рівні посилається на чинне законодавство; – слабо розуміє сутність сучасних політико-правових процесів – виявляє вкрай слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві помилки у формулюваннях; – не завжди може вірно зробити висновок; – слабо, на побутовому рівні відповідає на поставлені питання; – відповідь студента в цілому є задовільною, зі значною кількістю недоліків.
<p>0-100</p>	<p>Вступник:</p> <ul style="list-style-type: none"> – володіє навчальним матеріалом на початковому рівні; – репродуктивно відтворює незначну частину теоретичного матеріалу; – на елементарному рівні, із суттєвими помилками аналізує нормативно-правову базу, – має недостатні уявлення про сутність сучасних політико-правових процесів; – вміє на елементарному рівні аналізувати, робити узагальнення, порівняння, висновки; – на поверховому рівні посилається на чинне законодавство; – виявляє слабкі знання юридичної термінології, допускає суттєві неточності у формулюваннях; – не здатен навести приклади з юридичної практики; – слабо відповідає на поставлені питання; – відповідь студента в цілому відповідає мінімальним критеріям.

4. Рекомендована література

1. Гришко О. М. Теорія держави і права : практикум / О. М. Гришко, В. І. Риндюк, Ю. М. Рижук ; за заг. ред. д-ра політ. наук, проф. Ф. П. Шульженка ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". К. : КНЕУ, 2013. 308 с.
2. Загальна теорія держави і права : підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. за ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. АПрН України М. В. Цвіка, д-ра юрид. наук, проф, акад. АПрН України О. В. Петришина ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х. : Право, 2010. 583 с.
3. Козюбра М. Верховенство права і українські реалії та перспективи. *Право України*. 2010. №3. С.6-18.
4. Кузьмін С. А. Теорія держави та права в питаннях і відповідях : посібник / С. А. Кузьмін, Д. М. Карпенко. К. : Вид. Паливода А. В., 2010. 128 с.
5. Лук'янов Д. В. Теорія держави і права: посіб. для підготов. до держ. іспитів за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2012. 190 с.
6. Марчук В. М. Теорія держави і права : навч. посіб. / В. М. Марчук, О. В. Корольков ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2012. 415 с.
7. Письменицький А.А. Теорія держави і права : навч. посіб. / А. А. Письменицький, Д. В. Слинко, А. С. Спаський ; Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Х. : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2010. 242 с.
8. Правова система України в умовах сучасних національних та міжнародних тенденцій розбудови державності : монографія / [Оніщенко Н. М. та ін.] ; за заг. ред. проф., Засл. юриста України Ю. Л. Бошицького ; Київ. ун-т права Нац. акад. наук України. К. : Кондор, 2012. 614 с.
9. Риндюк В. І. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика : монографія / В. І. Риндюк ; Нац. акад. наук України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К. : Юридична думка, 2012. 271 с.
10. Сидоренко М. Й. Теорія держави і права (курс лекцій) : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / М. Й. Сидоренко. К. : Ун-т "Україна", 2013. 197 с.
11. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. К. : Правова єдність, 2011. 520 с.
12. Теорія держави і права : навч. посіб. К. : Академія, 2013. 346 с.
13. Теорія держави і права: навч. посіб. за заг. ред. І. М. Погрібного ; Харк. нац. ун-т внутр. справ. Х. : ХНУВС, 2010. 277 с.
14. Теорія держави і права : посіб. для підготов. до держ. іспитів за заг. ред. О. В. Петришина. Х. : Право, 2013. 202 с.
15. Шестопалова Л. Теорія права та держави : посібник. К. : Паливода А. В. 2012. 255 с.
16. Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів: Закон України від 6 квітня 2004 р. // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 30-31. Ст. 382.
17. Про вибори народних депутатів України: Закон України від 17 листопада 2011 року // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2012, № 10-11, ст.73).
18. Про вибори Президента України: Закон України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. 2004. № 20-21. Ст. 291.
19. Про всеукраїнський і місцеві референдуми: Закон Української РСР від 3 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1991. № 33. Ст. 443 (із змінами і доповненнями).
20. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 4. Ст. 65.

21. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. 1995. № 19. Ст. 134.
22. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1997. № 25. Ст. 20 (з змінами та доповненнями).
23. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190.
24. Про об'єднання громадян: Закон України від 16 червня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 34. Ст. 504; 1993. № 46. Ст. 427.
25. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 23. Ст. 118.
26. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21.01.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 18. Ст. 101.
27. Про правовий статус іноземців: Закон України від 4 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. 1994. № 23. Ст. 162.
28. Про Президента України: Закон України від 5 липня 1991 р. // Відомості Верховної Ради Української РСР. 1991. № 33. Ст. 446.
29. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 35. Ст. 237.
30. Про Рахункову палату Верховної Ради України: Закон України від 11 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 43. Ст. 212.
31. Про Службу безпеки України: Закон України від 25 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 27. Ст. 383.
32. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 33. Ст. 175.
33. Про статус народних депутатів України: Закон України від 22 бер. 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 42. Ст. 212.
34. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. // Відомості Верховної Ради України. 2002. № 40. Ст. 290.
35. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99.
36. Коментар до Конституції України : науково-практичний коментар / В.Б. Аверянов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулын та ін.; Ред. Кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право». К. : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 808 с.
37. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 1997–2001 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. К. : Юрінком Інтер, 2001. 512 с.
38. Конституційний Суд України. Рішення. Висновки 2001–2002 / Відповід. редактор канд. юрид. наук П.Б. Євграфов. К.: Юрінком Інтер, 2002. 384 с.
39. Конституція України в актах Конституційного Суду України (аналітичний огляд та коментар) / А. Стрижак. К.: Ін Юре, 2010. 629 с.
40. Конституційне право України : підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора Ю.М. Тодики, доктора юридичних і політичних наук, професора В.С. Журавського. К. : Видавничий Дім „Ін Юре”, 2002. 544 с.
41. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України. Академічний курс : підруч.: У 2т. Т.1 / За ред. В.Ф. Погорілка. К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. 544 с.
42. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України : підручник / За заг. Ред. В.Ф. Погорілка. К. : Наукова думка; Прецедент, 2006. 344 с.
43. Кравченко В.В. Конституційне право України : навчальний посібник. К. : Атіка,

2002. 479 с.

44. Фрицький О.Ф. Конституційне право України : підручник. К.: Юрінком Інтер, 2002. 536 с.

45. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. І. Чушенка; М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Вид. 2-е, допов. і переробл. К. : Ін Юре, 2009. 547 с.

46. Погорілко В. Ф., Федоренко В. Л. Конституційне право України : підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. К. : 2012. 727 с.

47. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. 4-е вид., перероб. і доопр.; передмова проф. В. М. Шаповала. К. : 2012. 727 с.

48. Права людини: інтерпретаційна діяльність Конституційного Суду України / А.С. Головін. К. : Логос, 2012. 369 с.

49. Актуальні проблеми конституційного права України : підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 554 с.

50. Бюджетний кодекс України: прийнятий 21 червня 2001 р. // ВВР. 2001. № 37–38. Ст. 189.

51. Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122 (з наступними змінами).

52. Кодекс адміністративного судочинства України // ВВР. 2005. № 35-37. Ст. 446 (з наступними змінами).

53. Митний кодекс України // ВВР. 2012. № 38-39. Ст. 228 (з наступними змінами).

54. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011, № 13-14, № 15-16, № 17. Ст.112.

55. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 21 грудня 2006 р. № 514-V // Голос України. 2007. № 19.

56. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23 лютого 2006 р. // ВВР. 2006. № 30. Ст. 260.

57. Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності: Закон України від 6 вересня 2005 р. // Відомості Верховної Ради. 2005. №48. Ст. 483.

58. Адміністративне право України : підручник / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю. П. Битяка. К. : Юрінком Інтер, 2005. 544 с.

59. Адміністративне право України. Академічний курс : підручник: У 2 т. Т. 1. Загальна частина / Ред. кол. В. Б. Авер'янов (голова). К. : Юридична думка, 2004. 584 с.

60. Адміністративне право України : підручник / За заг. ред. С.В. Ківалова. Одеса: Юридична література. 2003. 846 с.

61. Кодекс адміністративного судочинства України : науково-практичний коментар; за ред. С. В. Ківалова, О. І. Харитонової / С.В. Ківалов О.І. Харитонова, О.М. Пасенюк, М.Р. Аракелян та ін. Харків: Одісей, 2005. 552 с.

62. Колпаков В.К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України : підручник. К.: Юрінком Інтер. 2003. 544 с.

63. Стеценко С.Г. Адміністративне право України : підручник. К.: Атіка, 2007. 520 с.

64. Кузьменко О. В. Теоретичні засади адміністративного процесу : монографія. К.: Атіка, 2005. 352 с.

65. Основи адміністративного судочинства в Україні : навч. посібник для юридичних факультетів та юридичних клінік) / За заг. ред. Н. В. Александрової, Р. О. Куйбіди. К.: Конус-Ю, 2006. 256 с.

66. Адміністративне процесуальне право : навч. посіб. / за заг. ред. Т. П. Мінки. Х. : Право, 2013. 352 с.

67. Захист в адміністративному процесі : практ. посіб. / упоряд. Ю. І. Руснак. К. : Центр учб. л-ри, 2013. 352 с.
68. Рябченко Я.С. Оскарження нормативно-правових актів в адміністративному судочинстві : монографія. Х. : ФІНН, 2011. 136 с.
69. Про банки та банківську діяльність: Закон України від 7 грудня 2000 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. №5-6. Ст.30.
70. Про платіжні системи та переказ грошей в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 р. // Відомості Верховної Ради України. 2001. №29. Ст.137.
71. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 року №2664-III // Урядовий кур'єр. 2001. №154.
72. Про Рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 р. // Відом. Верховної Ради України. 1996. №43. Ст.212.
73. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 23 лютого 2012 року № 4452- VI // Офіційний вісник України. 2012. №22. Ст.824.
74. Воронова Л.К. Фінансове право України : підруч. / Л.К. Воронова. К.: Прецедент; Моя книга, 2007. 448 с.
75. Гетьманцев Д.О. Банківське право України: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2006. 344 с.
76. Гуцаленко Л.В. Державний фінансовий контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, В.А. Дерій, М.М. Куцупатиц. К. : Центр учбової літератури, 2009. 424 с.
77. Берлач А.І. Біржова справа : навч. посібник. К. : Фенікс, 2003. 320 с.
78. Берлач А.І., Стовбчатий А.М. Основи казначейської справи : навч. посіб. для дистанційного навчання / Берлач А.І., Стовбчатий А.М.; За заг. ред. Берлача А.І. К.: Університет "Україна", 2005. 228 с.
79. Берлач А.І. Податкове право України : навч. посіб. для дистанційного навчання. К.: Університет "Україна", 2006. 320 с.